

Vzácná rubní značka na groši Jana Lucemburského

6. února 2017 v 10:32

Na rubní straně pražských grošů prvních čtyř jejich vydavatelů - Václava II. (1278-1305), Jana Lucemburského (1310-1346), Karla IV. (1346-1378) a Václava IV. (1378-1419) se vyskytují kolem hlavy a ocasu lva zvláštní značky. Někdy jsou označovány jako rubní, někdy jako tajné značky. Jejich význam nebyl dosud spolehlivě vysvětlen, přestože zcela bez významu jistě být nemohly.

Nejucelenější pozornost jim doposud věnoval J. Hána v monografii Rubní značky pražských grošů (Domažlice 1998). Zde vyslovil hypotézu, že by rubní značky mohly mít spojitost s konzorcií italských a německých finančníků, kteří se angažovali při ražbě pražských grošů a měnových reformách té doby. Od vydání uvedené práce byly rubní značky zmíněné při popisu dvou významných nálezů z poslední doby: z Černožic (V. Němečková, J. Sejbál 2006) a z Hradce Králové (D. Vorlová 2002). Autoři těchto prací však pouze konstatují jejich výskyt, aniž by se pokoušeli jakkoliv interpretovat jejich význam.

J. Hána ve svých rubních značkách kromě uvedené hypotézy o důvodu přítomnosti značek na českých groších provedl rozčlenění do tří typů:

- liliové značky [celá lilie (1a), poloviční lilie (1b), ležatá poloviční lilie (1c) a obrácená poloviční lilie (1d)]
- kruhové značky [čistý kroužek (2a), kroužek s čárkou podobný písmenu Q (2b), kroužek s tečkou podobný prstýnku (2c), kroužek s nožkou dolů podobný číslici 9 (2d), kroužek s nožkou nahoru - obrácená 9 (2e), malá plná tečka (2f)]
- variantní značky [trojlístek se stopkou / křížek (3a), kroužek v dolní smyčce ocasu (3b), trojboký jehlan (3c) a větší kroužek za hřívou (3d)]

Značky první skupiny se objevují za hlavou lva - nad uchem, mezi korunou a ocasem. Značky druhé skupiny a první značka třetí skupiny mají výskyt mezi konci rozdvojeného ocasu lva. Poslední značky třetí skupiny se nalézají v dolní smyčce ocasu a za hřívou lva. Liliové značky pak nacházíme na groších Václava II. a starších typech grošů Jana Lucemburského, prstýnky, devítky a trojlístky na mladších typech grošů Jana Lucemburského a nejstarších typech grošů Karla IV.. Značky v dolní smyčce ocasu jsou záležitostí grošů a královských dukátů Karla IV. a kroužek za hřívou lva přichází na jediném typu pražského groše Václava IV..

Dosud nebyl publikován výskyt značky 3a - trojlístku/křížku mezi konci ocasu na groši krále Jana Lucemburského. Hána dokonce uvádí na s. 28 uvedené práce, že značka trojlístek se na groších krále Jana nevyskytuje. Nedávno však prošel jednou českou aukcí bez větší pozornosti groš Jana Lucemburského právě s touto značkou. Jedná se o velmi vzácný doklad přítomnosti této značky na nejmladším typu groše krále Jana a tedy o kontinuitu důvodu pro označení ražeb z období konce vlády Jana Lucemburského a počátku vlády jeho nástupce - Karla IV. právě touto značkou. V uvedené souvislosti lze také odkázat na další práci J. Hány: O paralelnosti typových řad pražských grošů Jana Lucemburského a Karla IV. (Mince a bankovky 1/2009, s. 38), kde je naznačena možnost paralelní ražby několika mincovních typů, snad i v několika mincovnách (Kutná Hora, Přísečnice?) na přelomu vlády Jana I. a Karla IV.. Je teď na odbornících na grošovou dobu, aby se pokusili o případné další interpretace významu rubních značek na pražských groších...

